

Wyrok z dnia 23 listopada 1999 r.

II UKN 213/99

Okresy wykonywania zatrudnienia w ramach stosunku pracy nie są uwzględniane do stażu służby warunkującego przyznanie prawa do emerytury policyjnej.

Przewodniczący: SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Zbigniew Myszka (sprawozdawca), Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 1999 r. sprawy z wniosku Stanisława Ł. przeciwko Zakładowi Emerytalno - Rentowemu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. o emeryturę policyjną, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 6 stycznia 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację i nie obciążył wnioskodawcy kosztami postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 6 stycznia 1999 r. oddalił apelację wnioskodawcy Stanisława Ł. od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 24 lipca 1998 r., oddalającego odwołanie wnioskodawcy od decyzji Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 stycznia 1998 r., odmawiającej przyznania mu prawa do emerytury służbowej z powodu braku wymaganego 15 letniego okresu służby w Państwowej Straży Pożarnej.

W sprawie tej ustalono, że wnioskodawca od 24 kwietnia 1967 r. do 16 kwietnia 1969 r. odbył zasadniczą służbę wojskową. Od 22 stycznia 1982 r. do 31 stycznia 1992 r. pełnił służbę w charakterze funkcjonariusza pożarnictwa. Ostatnio pełnił tę służbę na stanowisku pomocnika roty w Zakładowej Straży Pożarnej Zakładów Mechanicznych „T.”. Z dniem 30 czerwca 1992 r. rozwiązano jednostki organizacyjne ochrony przeciwpożarowej oraz zniesiono stanowiska zajmowane przez funkcyjna-

riuszy pożarnictwa. Od 1 lipca 1992 r. wnioskodawca wykonywał dotychczasowe zadania na podstawie umowy o pracę. W dniu 14 stycznia 1992 r. wnioskodawca wyraził pisemną zgodę na podjęcie służby w Państwowej Straży Pożarnej, jednak do dnia rozwiązania z nim stosunku pracy nie pełnił służby jako strażak w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej.

Na tle takich ustaleń Sądy meriti uznały, że wnioskodawca legitymuje się jedynie 12 letnim okresem służby, ponieważ okres od 1 lipca 1992 r. do 28 lutego 1997 r. był okresem zatrudnienia wnioskodawcy w Zakładach Mechanicznych „T.”, a nie okresem służby w jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, dlatego okres ten nie podlegał wliczeniu do okresu służby, od którego uzależnione jest prawo do emerytury według przepisów ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. Nr 53, poz. 214 ze zm.). Sąd Apelacyjny oceniał zasadność żądań wnioskodawcy na podstawie stanu prawnego obowiązującego po wejściu w życie tej ustawy, a nie na podstawie jej przepisów przejściowych i uznał, że art. 1 tej ustawy przyznaje uprawnienia emerytalne funkcjonariuszom pożarnictwa, którzy pełnili służbę na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. Nr 88, poz. 400 ze zm. powoływanej dalej jako ustawa o PSP). Wprawdzie wnioskodawca w trybie art. 129 ust. 1 ustawy o PSP wyraził zgodę na zostanie strażakiem Państwowej Straży Pożarnej, ale zgoda ta nie wystarczała do uzyskania statusu strażaka w rozumieniu tej ustawy, ponieważ zgodnie z jej art. 31 - stosunek służbowy strażaka powstaje z dniem mianowania na stanowisko służbowe, a w przypadku stanowisk, dla których przepisy ustawy przewidują powołanie – z dniem powołania na stanowisko. W ocenie Sądu Apelacyjnego - do czasu mianowania lub powołania dotychczasowi funkcjonariusze pożarnictwa - poczynając od dnia 1 lipca 1992 r. pozostawali w stosunku pracy, a uprawnienia wynikające ze statusu strażaka były bezterminowo zawieszane. Osoby takie stawały się strażakami w rozumieniu ustawy o PSP dopiero z chwilą uzyskania aktu mianowania lub powołania i tylko wówczas zachowywali ciągłość stażu służbowego wymaganego do nabycia uprawnień emerytalnych na podstawie przepisów ustawy emerytalnej z 18 lutego 1994 r. Przepis art. 129 ust. 6 ustawy o PSP wprowadzony ustawą z dnia 8 listopada 1996 r. o zmianie ustawy o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. Nr 152, poz. 723) przewidujący, że strażacy, którzy nie zostali do dnia 30 czerwca 1996 r. mianowani lub powołani na stanowisko

służbowe w Państwowej Straży Pożarnej z upływem tego terminu tracili status strażaka w Państwowej Straży Pożarnej, nie stanowi podstawy do objęcia uprawnieniami emerytalnymi funkcjonariuszy pożarnictwa osób, które nie zostały mianowane lub powołane na stanowisko strażaka Państwowej Straży Pożarnej. Skoro wnioskodawca do czasu rozwiązania stosunku pracy nie został powołany ani mianowany na stanowisko służbowe w Państwowej Straży Pożarnej, to nie należał do kręgu funkcjonariuszy, do których mają zastosowanie przepisy ustawy emerytalnej z 18 lutego 1994 r.

W kasacji wnioskodawcy zarzucono naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 129 ust. 1, 2, 3 i 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o PSP, a także sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału – przez przyjęcie, że wnioskodawca, któremu Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie decyzją z dnia 14 marca 1997 r. zaliczył 15 letni okres służby, nie nabył z tego tytułu uprawnień emerytalnych. W ocenie skarżącego Sąd Apelacyjny błędnie przyjął, że przepis art. 129 ust. 1 i 2 ustawy o PSP uzależnia nabycie statusu prawnego strażaka i jego uprawnienia emerytalne od uzyskania mianowania lub powołania na stanowisko w Państwowej Straży Pożarnej.

W odpowiedzi na kasację organ emerytalny wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, argumentując, że uprawnienia emerytalne przysługują wyłącznie zwolnionym ze służby funkcjonariuszom Państwowej Straży Pożarnej, a takim nie był wnioskodawca, który nigdy nie został mianowany ani powołany na stanowisko służbowe w Państwowej Straży Pożarnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 393¹¹ KPC Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach kasacji, które wytyczają wskazane w skardze kasacyjnej zarzuty, a te skarżący ograniczył wyłącznie do zarzutu błędnej wykładni art. 129 ust. 1-3 i ust. 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. Nr 88, poz. 400 ze zm.). Wprawdzie w uzasadnieniu skarżący podniósł procesowy zarzut „sprzeczności ustaleń sądu z przeprowadzonymi dowodami w zakresie stwierdzenia, że decyzja Komendanta Głównego z dnia 14 marca 1997 r. dotyczy wyłącznie zwolnienia ze służby i nie ma żadnych skutków prawnych w zakresie uprawnień emerytalnych”, ale nie wskazał jakiemu konkretnemu przepisowi Kodeksu postępowania cywilnego miał

uchybić Sąd drugiej instancji w sposób mogący mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 393¹ pkt 2 KPC). Tymczasem zgodnie z utrwaloną judykaturą Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami zaskarżonego wyroku, jeżeli brak jest zarzutu uchybienia konkretnemu przepisowi proceduralnemu (wyrok z dnia 21 marca 1997 r., I PKN 58/97, OSNAPiUS 1997 nr 22, poz. 436). W konsekwencji Sąd Najwyższy był związany miarodajnym ustaleniem, że wnioskodawca nie ma 15 letniego stażu służby w Państwowej Straży Pożarnej wymaganego do przyznania mu emerytury „policyjnej”, ale legitymuje się jedynie 12 letnimi okresami równorzędnymi z tą służbą w rozumieniu art. 13 ust. 1 pkt 2 i 4 ustawy o PSP.

Ponadto ustalenie takie jest prawidłowe, ponieważ wnioskodawca tylko od dnia 22 stycznia 1982 r. do dnia 31 stycznia 1992 r. był funkcjonariuszem pożarnictwa. Wprawdzie w dniu 14 stycznia 1992 r. wyraził on zgodę na podjęcie służby w Państwowej Straży Pożarnej, ale nigdy nie nawiązał stosunku służbowego i nie pełnił służby w jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej. Na uzasadnienie odmiennych twierdzeń skarżący przywołał treść art. 129 ust. 1 ustawy o PSP, według której dotychczasowi funkcjonariusze pożarnictwa stają się strażakami Państwowej Straży Pożarnej, jeżeli w ciągu 1 miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy o PSP wyrażą na to pisemną zgodę. Z gramatycznego brzmienia tego przepisu można by wnosić, że powołana regulacja normatywna spowodowała z mocy samego prawa (ex lege) przekształcenie dotychczasowego stosunku pracy funkcjonariusza pożarnictwa w stosunek służby strażaka Państwowej Straży Pożarnej. Jednakże rozważając tę problematykę uznano, że wywołanie takiego skutku prawnego wymagało uzyskania aktu mianowania lub powołania na stanowisko służbowe strażaka w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej, zważywszy że dzień wejścia w życie ustawy o PSP nie przesądził o zniesieniu dotychczasowych jednostek organizacyjnych ochrony przeciwpożarowej, natomiast struktury organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej znajdowały się dopiero w fazie tworzenia i brak było przepisów wykonawczych do tej ustawy, które czyniłyby legalnym dokonywanie przekształceń dotychczasowych jednostek ochrony przeciwpożarowej w jednostki Państwowej Straży Pożarnej. Prowadziło to do przyjęcia stanowiska, że pisemne oświadczenie o wyrażeniu zgody na wykonywanie obowiązków służbowych w Państwowej Straży Pożarnej złożone w trybie art. 129 ust. 1 ustawy o PSP nie wywoływało bezpośrednich skutków prawnych w postaci przekształcenia dotychczasowego stosunku pracy w stosunek służby strażaka Państwowej Straży Pożarnej (por. postanowienie Kolegium

Kompetencyjnego przy Sądzie Najwyższym z dnia 16 lutego 1994 r., III PO 1/94, OSNAPiUS 1994 nr 3, poz. 53). Przyjmowano jedynie, że funkcjonariusz pożarnictwa objęty dekretem z dnia 27 grudnia 1974 r. o służbie funkcjonariuszy pożarnictwa (Dz.U. Nr 50, poz. 321 ze zm.), który w terminie do 31 stycznia 1992 r. wyraził piśmenną zgodę, stawał się strażakiem w rozumieniu ustawy o PSP pod warunkiem zawieszającym podjęcia służby w Państwowej Straży Pożarnej, tj. mianowania na stanowisko służbowe w którejś z jej jednostek organizacyjnych. W razie niespełnienia tego warunku podlegał on zwolnieniu ze służby z zachowaniem uprawnień przewidzianych w powołanym dekrete i pokrywanych ze środków dotychczasowego pracodawcy (por. postanowienie Kolegium Kompetencyjnego przy Sądzie Najwyższym z dnia 23 listopada 1994 r., III PO 8/94, OSNAPiUS 1995 nr 5, poz. 92).

W rozpoznawanej sprawie jest niekwestyjne, że wnioskodawca, poza wyrażeniem pisemnej zgody na podjęcie służby w Państwowej Straży Pożarnej, nie podjął żadnych działań zmierzających do formalnego potwierdzenia statusu prawnego strażaka i w szczególności nie podjął służby w jakiejkolwiek jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej. Równocześnie korzystał z ciągłości zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy i nie był zwolniony w trybie art. 129 ust. 3 ustawy o PSP - jako funkcjonariusz pożarnictwa, który nie podjął służby w Państwowej Straży Pożarnej. W takich okolicznościach sprawy wnioskodawca po dniu 31 stycznia 1992 r. był pracownikiem, a nie strażakiem, gdyż nie podjął służby w Państwowej Straży Pożarnej. W konsekwencji wnioskodawca nie mógł skorzystać z uprawnień emerytalnych przysługujących strażakowi Państwowej Straży Pożarnej na warunkach określonych w art. 1 i 12 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. Nr 53, poz. 214 ze zm., powoływanej jako ustawa emerytalna z 18 lutego 1994 r.), także dlatego, że nie ma podstaw prawnych, aby okresy wykonywania zatrudnienia w ramach pracowniczego stosunku pracy zaliczyć do okresu służby warunkującego przyznanie prawa do emerytury policyjnej (a contrario z art. 13 ust. 1 ustawy emerytalnej z 18 lutego 1994 r.). Takiej podstawy nie stanowiła w szczególności nieuprawniona decyzja Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 14 marca 1997 r. o zwolnieniu wnioskodawcy ze służby. Skoro wnioskodawca nigdy nie podjął takiej służby w jakiejkolwiek jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej, to nie było podstaw prawnych do zwolnienia go ze służby, której nie wykonywał. Z nieprecyzyjnej, a na-

wet ułomnej regulacji statusu prawnego dotychczasowych funkcjonariuszy pożarnictwa w rozumieniu art. 129 ustawy o PSP wynika jedynie, że stawali się oni strażakami Państwowej Straży Pożarnej pod warunkiem podjęcia służby na stanowisku mianowanego lub powołanego strażaka w jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej. W razie niepodjęcia takiej służby powinni oni być zwolnieni z zachowaniem uprawnień przewidzianych w dekreście z dnia 27 grudnia 1974 r. o służbie funkcjonariuszy pożarnictwa. Jednakże niektórzy z nich, tak jak wnioskodawca, nie byli z różnych przyczyn zwolnieni w tym trybie, ale dalej korzystali z nieprzerwanego pracowniczego statusu prawnego. I tacy funkcjonariusze pożarnictwa, którzy wprawdzie wyrazili pisemną zgodę na zostanie strażakiem Państwowej Straży Pożarnej, ale następnie nie zostali powołani lub mianowani na stanowiska służbowe w Państwowej Straży Pożarnej do dnia 30 czerwca 1999 r., utracili ex lege - w trybie art. 129 ust. 6 ustawy o PSP - status strażaka Państwowej Straży Pożarnej z upływem tego terminu. Utrata statusu prawnego strażaka Państwowej Straży Pożarnej, który nigdy nie był powołany lub mianowany na stanowisko służbowe w Państwowej Straży Pożarnej następowała z mocy art. 126 ust. 6 ustawy o PSP w dniu 30 czerwca 1999 r. Deklaratywna z istoty swej decyzja w tej kwestii nie rodziła - dla tracącego status strażaka Państwowej Straży Pożarnej - uprawnień emerytalnych ze stosunku służbowego, w którym taki funkcjonariusz pożarnictwa nigdy nie pozostawał.

Mając powyższe na uwadze kasacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 393¹² KPC. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 KPC w związku z art. 391 i 393¹⁹ KPC.

=====